


Paula Seijas Romero
Terapeuta ocupacional


PREDOMINI. La lateralitat és l'última etapa evolutiva del cervell. PERE TORDERA

Dominància lateral, mite o realitat?

La **predominància** d'una part del cos per damunt de l'altra obre la **controvèrsia** sobre si està relacionada o no amb el **fracàs** escolar

Antigament, ser esquerrà estava mal vist en la societat. De fet, això quedava palès a les escoles, perquè als nens esquerrans se'ls lligava la mà esquerra a la cadira de manera que escrivissin amb la dreta. Així es pretenia reeducar als nens esquerrans perquè empressin la mà dreta a causa de les connotacions negatives que implicava ser esquerrà –altrament anomenat 'sinistre'. És recomanable 'forçar' un nen a un canvi de dominància?

Què és la lateralitat?

El cos humà es divideix en dues meitats idèntiques, s'hi distingeixen dos costats: dret i esquerre. Alhora, el cervell també es divideix en dos hemisferis cadascun dels

quals té associades diverses funcions (la parla, la comprensió, el processament del llenguatge, etc.).

La lateralitat és l'última etapa evolutiva (filogenètica) del cervell en la qual es determina el predomini d'una part del cos, dreta o esquerra, sobre l'altra. Es parla de lateralitat homogènia quan és a nivell general. Per exemple, quan l'ull, la mà i el peu dret són dominants. No obstant això, hi ha un altre tipus de lateralitat, denominat lateralitat creuada que es produeix quan la dominància es dona per segments. Per exemple, algú que té com a dominant l'ull dret, la mà esquerra i el peu dret. Aquest últim tipus de lateralitat, és cada vegada més controvertit respecte a una possible relació

amb el fracàs escolar.

Hi ha diferents punts de vista respecte a quan s'estableix la dominància, però la majoria d'experts consideren que la dominància lateral, especialment la manual, comença a sorgir entre els dos i els quatre anys i s'estableix definitivament entre els cinc i sis anys. Per això, ningú no s'ha de preocupar si veu al seu fill canviar de lateralitat abans d'aquesta edat, ja que és un període en el qual el nen està aprenent i provant diverses activitats segons millor li convingui.

Esquema corporal

La lateralitat juga un paper fonamental respecte a l'orientació de l'esquema corporal. Permet l'organització de referències espacials orientades al

propri cos en l'espai i als objectes respecte del propi cos, i facilita, d'aquesta manera processos d'integració perceptiva i de l'esquema corporal. Per exemple, la percepció que té un nen sobre l'abast, l'adherència i la col·locació del llapis sobre el paper o la llibreta per escriure.

Aprenentatges escolars

Moltes persones pensen que la lateralitat creuada està relacionada amb les dificultats durant l'aprenentatge escolar (dislèxia, discalculia, etc.) i són partidaris de fer una teràpia per tal d'establir una lateralitat homogènia.

Resulta especialment rellevant indagar i conèixer les habilitats pròpies en cada cas. Un nen amb lateralitat creuada (per exemple ull esquerre i mà

dreta) amb una bona afirmació de la lateralitat, discriminació entre dreta i esquerra i integració de l'esquema corporal, no ha de tenir dificultats durant l'aprenentatge.

Alerta!

A partir dels 6 anys s'han de considerar un seguit de signes d'alerta que poden influir en la consolidació de la lateralitat, com ara:

- Dificultats per discriminar dreta i esquerra.
- Alteracions en el desenvolupament de l'esquema corporal.
- Distorsió en l'orientació espacial.
- Problemes en l'adquisició de l'escriptura o en activitats que necessitin coordinació oculo-manual (retallar, dibuixar o jugar amb pilotes), etc.

Recomanacions

Estimular les diferents activitats sobre les dues parts del cos de manera que el nen tingui prou dades per elaborar la seva pròpia síntesi i triar la seva dominància en tots els contextos: a casa, a l'escola i en el joc.

Afavorir habilitats per creuar la línia mitjana del cos.

Davant d'una lateralitat no definida, no s'ha de 'forçar' la lateralitat, perquè es pot cometre l'error de potenciar el costat que potser no hauria estat el dominant.